HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șaptea)

14 octombrie 2021 *

„Trimitere preliminară – Agricultură – Politica agricolă comună – Sisteme de ajutor direct – Norme comune – Schema de plată unică – Regulamentul (CE) nr. 1120/2009 – Articolul 2 litera (c) – Noțiunea de «pășuni permanente» – Rotația culturilor – Inundații naturale și periodice ale pajiștilor și pășunilor situate într-o arie specială de protecție a naturii”

În cauza C-373/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie (Tribunalul Administrativ al Voievodatului Szczecin, Polonia), prin decizia din 18 iunie 2020, primită de Curte la 6 august 2020, în procedura

**A.M.**

împotriva

**Dyrektor Z. oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,**

CURTEA (Camera a șaptea),

compusă din doamna I. Ziemele (raportoare), președinta Camerei a șasea, îndeplinind funcția de președintă a Camerei a șaptea, și domnii P. G. Xuereb și A. Kumin, judecători,

avocat general: domnul E. Tanchev,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru A.M., de el însuși;

– pentru Dyrektor Z. Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, de J. Goc-Celuch, radca prawny;

– pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de M. Kaduczak și A. Sauka, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: polona.

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

## Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2 litera (c) din Regulamentul (CE) nr. 1120/2009 al Comisiei din 29 octombrie 2009 de stabilire a normelor de aplicare a schemei de plată unică prevăzute în titlul III din Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului de stabilire a unor norme comune pentru sistemele de ajutor direct pentru agricultori în cadrul politicii agricole comune și de instituire a anumitor sisteme de ajutor pentru agricultori (JO 2009, L 316, p. 1).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între A.M., agricultor, pe de o parte, și Dyrektor Z. Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (directorul Departamentului regional al Agenției pentru Restructurarea și Modernizarea Agriculturii), pe de altă parte, în legătură cu decizia acestuia din urmă de a-i refuza lui A.M. beneficiul anumitor plăți pentru agromediu și obligarea acestuia la rambursarea sumelor deja plătite în acest temei pentru motivul că agricultorul în cauză ar fi practicat o rotație a culturilor ca urmare a inundării sau a imersiunii unor terenuri clasificate ca „pășuni permanente”, în sensul articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009.

## Cadrul juridic

### *Dreptul Uniunii*

### *Regulamentul nr. 1698/2005*

3 Articolul 50a din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului din 20 septembrie 2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) (JO 2005, L 277, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 66, p. 101), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 74/2009 al Consiliului din 19 ianuarie 2009 (JO 2009, L 30, p. 100) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1698/2005), intitulat „Cerințe principale”, prevedea la alineatul (1):

„Orice beneficiar de plăți în conformitate cu articolul 36 litera (a) punctele (i)-(v) și cu articolul 36 litera (b) punctele (i), (iv) și (v) respectă, pentru întreaga exploatație, cerințele legale în materie de gestionare și bunele condiții agricole și de mediu prevăzute la articolele 5 și 6 din Regulamentul (CE) nr. 73/2009 [din 19 ianuarie 2009 de stabilire a unor norme comune pentru sistemele de ajutor direct pentru agricultori în cadrul politicii agricole comune și de instituire a anumitor sisteme de ajutor pentru agricultori, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1290/2005, (CE) nr. 247/2006, (CE) nr. 378/2007 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1782/2003 (JO 2009, L 30, p. 16)] și în anexele II și III la acesta.”

4 Regulamentul (UE) nr. 1698/2005 a fost abrogat prin Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) (JO 2013, L 347, p. 487).

### *Regulamentul nr. 73/2009*

5 Considerentul (7) al Regulamentului nr. 73/2009 enunță:

„Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 [al Consiliului din 29 septembrie 2003 de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de sprijin pentru agricultori și de modificare a Regulamentelor (CEE) nr. 2019/93, (CE) nr. 1452/2001, (CE) nr. 1453/2001, (CE) nr. 1454/2001, (CE) nr. 1868/94, (CE) nr. 1251/1999, (CE) nr. 1254/1999, (CE) nr. 1673/2000, (CEE) nr. 2358/71 și (CE) nr. 2529/2001 (JO 2003, L 270, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 49, p. 177)] a recunoscut efectul pozitiv asupra mediului al pășunilor permanente. Ar trebui menținute măsurile stipulate în respectivul regulament care urmăresc să încurajeze menținerea pășunilor permanente existente, pentru a oferi garanții împotriva transformării masive a acestora în terenuri arabile.”

6 Articolele 4-6 din Regulamentul nr. 73/2009 figurau în capitolul 1, intitulat „Ecocondiționalitate”, din titlul II din acesta, intitulat „Dispoziții generale privind plățile directe”, și priveau cerințele pe care orice agricultor care primea plăți directe era obligat să le respecte.

7 Anexa II la Regulamentul nr. 73/2009, intitulată „Cerințele legale în materie de gestionare prevăzute la articolele 4 și 5”, menționa printre altele Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO 1992, L 206, p. 7, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 109).

8 Anexa III la acest regulament, intitulată „Bunele condiții agricole și de mediu prevăzute la articolul 6”, prevedea printre altele, în ceea ce privește nivelul minim de întreținere, necesitatea de a menține particularitățile peisajelor, inclusiv, dacă este cazul, gardurile, iazurile, canalele și pomii în aliniament, în grupuri sau izolați, și marginile câmpurilor.

9 Regulamentul nr. 73/2009 a fost abrogat prin Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului european și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune (JO 2013, L 347, p. 608).

### *Regulamentul nr. 1120/2009*

10 Articolul 2 din Regulamentul nr. 1120/2009, intitulat „Definiții”, prevedea:

„În sensul titlului III din Regulamentul [nr. 73/2009] și în sensul prezentului regulament, se aplică următoarele definiții:

[…]

(c) «pășuni permanente» înseamnă terenurile folosite pentru producția de iarbă sau de alte plante erbacee furajere în mod natural (spontan) sau prin cultivare (însămânțare), care nu au fost incluse timp de cinci ani sau mai mult în sistemul de rotație a culturilor din exploatație, cu excepția suprafețelor scoase din producția comercială […]; în acest scop, «iarbă sau alte plante erbacee furajere» înseamnă toate plantele erbacee care se găsesc în mod tradițional pe pășunile naturale sau care sunt incluse în mod normal în statul membru în amestecurile de semințe pentru pășuni sau pajiști (fie că sunt sau nu utilizate pentru pășunatul animalelor). Statele membre pot include culturile arabile enumerate în anexa I;

[…]”

11 Regulamentul nr. 1120/2009 a fost abrogat prin Regulamentul delegat (UE) nr. 639/2014 al Comisiei din 11 martie 2014 de completare a Regulamentului nr. 1307/2013 și de modificare a anexei X la regulamentul menționat (JO 2014, L 181, p. 1).

### *Dreptul polonez*

12 Articolul 5 din Ustawa o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Legea privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală în cadrul programului de dezvoltare rurală pentru perioada 2007-2013) din 7 martie 2007 prevede:

„1. Programul este pus în aplicare pe teritoriul polonez și cuprinde următoarele măsuri:

[…]

14) un program de agromediu;

[…]”

13 Articolul 18a din această lege prevede:

„În cazul în care acordarea ajutorului face obiectul normelor și criteriilor de ecocondiționalitate prevăzute de Regulamentul [nr. 73/2009] […] și de dispozițiile de drept al Uniunii adoptate în temeiul acestui regulament, prin «norme și criterii» se înțelege cele definite de dispozițiile privind plățile din cadrul sistemelor de ajutor direct.”

14 Articolul 1 din Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Program rolnośrodowiskowy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Regulamentul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale privind modalitățile și procedura de

acordare a sprijinului financiar în cadrul măsurii „Program de agromediu” incluse în programul de dezvoltare rurală pentru perioada 2007-2013) din 13 martie 2013 (denumit în continuare „Regulamentul privind agromediul”) are următorul cuprins:

„Prezentul regulament stabilește modalitățile și procedurile de acordare, de plată și de rambursare a sprijinului financiar (denumit în continuare «plată pentru agromediu»), acordat în temeiul măsurii «program de agromediu» din cadrul programului de dezvoltare rurală pentru perioada 2007-2013 (denumit în continuare «programul»), în special:

[…]

5) modul în care este evaluată importanța cazurilor de neconformitate prevăzute la articolul 54 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (CE) nr. 1122/2009 [al Comisiei din 30 noiembrie 2009 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului în ceea ce privește ecocondiționalitatea, modularea și sistemul integrat de administrare și control în cadrul schemelor de ajutor direct pentru agricultori prevăzute de regulamentul respectiv, precum și de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului în ceea ce privește ecocondiționalitatea în cadrul schemei de ajutoare prevăzute pentru sectorul vitivinicol (JO 2009, L 316, p. 65)], […], în ipoteza nerespectării cerințelor minime pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor fitosanitare;

6) procentul de reducere a plății pentru agromediu în funcție de evaluarea importanței nerespectării constatate, precum și de cazurile de nerespectare considerate minore, prevăzute la articolul 24 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 73/2009];

[…]”

15 Articolul 2 din acest regulament are următorul conținut:

„1. O plată pentru agromediu se acordă unui agricultor, în sensul articolului 2 litera (a) din Regulamentul nr. 73/2009 (denumit în continuare «agricultorul»), în cazul în care:

[…]

3) pune în aplicare un angajament în favoarea agromediului cu o durată de cinci ani, prevăzut la articolul 39 din Regulamentul [nr. 1698/2005] (denumit în continuare «angajamentul privind agromediul»), care cuprinde cerințe care depășesc cerințele de bază, în cadrul unor pachete specifice și al variantelor acestora, în conformitate cu planul de acțiune pentru agromediu;

[…]”

16 Articolul 4 din regulamentul menționat prevede:

„1. Angajamentul privind agromediul este pus în aplicare în cadrul unuia sau mai multora dintre următoarele pachete:

[…]

2) Pachetul 2. Agricultura ecologică;

3) Pachetul 3. Pășuni permanente extensive;

[…]

2. Un agricultor care pune în aplicare un angajament privind agromediul:

1) păstrează pe exploatația agricolă pășunile permanente – în sensul articolului 2 litera (c) din Regulamentul [nr. 1120/2009] (denumite în continuare «pășuni permanente») – existente pe exploatația menționată și identificate în planul de activitate pentru agromediu, precum și elementele peisajului agricol neutilizate în scopuri agricole care constituie refugii pentru faună sălbatică, existente pe exploatația menționată și identificate în planul menționat;

[…]”

17 Articolul 38 alineatul 6 din acest regulament prevede:

„În cazul în care agricultorul nu a păstrat nicio pășune permanentă sau niciun element de peisaj agricol neutilizat în scopuri agricole existent pe exploatație și identificat în planul de activitate pentru agromediu, în sensul articolului 4 alineatul 2 punctul 1, cuantumul plății pentru agromediu datorate agricultorului respectiv este redus cu 20 % în anul în care a fost constatată această încălcare.”

18 Anexa 3 la Regulamentul privind agromediul, intitulată „Cerințe pentru pachetele individuale și variantele acestora”, cuprinde următoarele precizări:

„[…]

II. Pachetul 2. Agricultura ecologică

[…]

2) în cazul punerii în aplicare simultane pe aceleași terenuri agricole:

Pachetul 3. Pășuni permanente extensive – cosire într-un termen adecvat stabilit în partea a III-a

[…]

III. Pachetul 3. Pășuni permanente extensive

[…]

2. Cerințe suplimentare pentru pachetul în caz de cosire a unor pășuni permanente:

[…]”

19 Rozporządzenie nr. 14/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego w sprawie Ińskiego Parku Krajobrazowego (Regulamentul nr. 14/2005 al guvernatorului voievodatului Pomerania Occidentală privind parcul peisagistic din Ińsko) din 27 iulie 2005 prevede la articolul 3 alineatul 1:

„Parcul este supus următoarelor interdicții:

[…]

8) umplerea, rambleierea și transformarea mediilor acvatice și a zonelor umede;

[…]”

20 Rozporządzenie nr. 36/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego w sprawie planu ochrony Ińskiego Parku Krajobrazowego (Regulamentul nr. 36/2005 al guvernatorului voievodatului Pomerania Occidentală privind planul de protecție a parcului peisagistic din Ińsko) din 10 noiembrie 2005 prevede la articolul 2 alineatul 1:

„Scopul protecției parcului este de a conserva, de a difuza și de a promova atracțiile naturale, istorice și culturale, precum și caracteristicile peisagistice ale acestuia în condiții de dezvoltare durabilă, în special:

[…]

3) conservarea populațiilor din specii rare și protejate de ciuperci, plante și animale, precum și a habitatelor acestora, în special păsările sălbatice și habitatele acestora în aria de protecție specială a păsărilor Natura 2000 Ostoja Ińska PLB 320008;

[…]

2. Obiectivele menționate la alineatul 1 sunt realizate prin:

1) conservarea și, în ceea ce privește elementele naturale dispărute sau degradate, refacerea:

[…]
c) arboreturilor situate în câmpuri, pe marginea drumurilor și pe marginea apei, precum și a iazurilor situate în câmpuri sau păduri;

[…]”

21 Articolul 3 alineatul 1 din acest regulament are următorul conținut:

„În scopul punerii în aplicare a obiectivelor de protecție a parcului trebuie identificate următoarele condiții naturale:

[…]

4) zona parcului este traversată de linia de delimitare a apelor între bazinul hidrografic al fluviului Rega și bazinul hidrografic al râului Ina, iar cvasitotalitatea zonei parcului se află în bazinul hidrografic al râului Ina;

[…]

6) parcul conține habitatele naturale enumerate în 14 categorii din anexa I la Directiva [92/43];

[…]”

22 Articolul 4 din regulamentul menționat prevede:

„Identificarea și definirea mijloacelor de eliminare sau de reducere a amenințărilor existente și potențiale, interne și externe, precum și a efectelor acestora sunt prezentate în tabelul de mai jos:

[…]

«Mijloace care permit eliminarea sau reducerea amenințărilor, precum și a efectelor acestora»:

[…]

13 – Punerea în aplicare a unor programe de agromediu și a Codului de bune practici agricole […] Protejarea arboreturilor situate în câmpuri, a iazurilor și a zonelor dezafectate naturale existente. Crearea sau extinderea zonelor «tampon» în vecinătatea:

unor medii acvatice cu o lățime minimă de 20 m

[…]

21 – Excluderea noilor instalații de protecție împotriva inundațiilor utilizate exclusiv în scopuri de drenaj. Îmbunătățirea retenției apelor prin încetinirea scurgerii lor prin intermediul unor praguri care limitează scurgerea apei, abandonarea întreținerii canalelor de drenaj, […] blocarea scurgerii apelor favorizate de dispozitive de drenaj pe zonele dezafectate situate în câmpuri (iazuri, turbării și zone umede).”

## Litigiul principal și întrebarea preliminară

23 În anul 2009, A.M., agricultor, a început să pună în aplicare un angajament în favoarea agromediului cu o durată de cinci ani pentru perioada 2009-2013 în cadrul pachetelor 2 (agricultură ecologică) și 3 (pășuni permanente extensive) din anexa 2 la Regulamentul privind agromediul. În perioada 2009-2011, acest agricultor a primit, în acest temei, plăți pentru suprafețele declarate.

24 În anul 2012, autoritatea administrativă de prim grad, la cererea agricultorului menționat, care redusese suprafața declarată în scopul plății ca urmare a unor inundații și a unor imersiuni de lungă durată din zona în cauză care au împiedicat cosirea pajiștilor și a pășunilor în termenele prevăzute, a acordat, din acest motiv, agricultorului menționat o plată redusă.

25 În 2013, anul de referință în cadrul litigiului principal, A.M. a introdus o cerere de plăți pentru agromediu declarând, în cadrul pachetelor menționate, suprafețe identice cu cele declarate în perioada 2009-2011, susținând că reducerea suprafeței declarate în anul 2012 nu putea avea un impact asupra suprafeței declarate în anul 2013, întrucât, pe de o parte, nu era responsabil pentru

inundațiile și imersiunile în cauză și, pe de altă parte, a cosit pajiștile și pășunile la o dată ulterioară celei prevăzute. Astfel, cosirea ar fi intervenit în luna octombrie 2012, fapt care ar fi fost confirmat de inspecția efectuată de autoritatea administrativă de prim grad la 15 octombrie 2012.

26 Autoritatea administrativă de prim grad a apreciat însă, în cea de a șasea decizie pronunțată cu privire la faptele aflate la originea litigiului principal, că, în ceea ce privește suprafața care a fost supusă inundațiilor și imersiunilor, utilizarea continuă a terenurilor ca pășuni permanente fusese întreruptă și că, chiar dacă ar fi posibil ca acestea să fie realocate producției agricole într-un interval de timp relativ scurt, aceste terenuri nu puteau fi totuși considerate pășuni permanente, având în vedere că A.M. ar fi practicat o rotație a culturilor, în urma inundării sau a imersiunii terenurilor clasificate ca pășuni permanente.

27 În urma unor căi de atac introduse fără succes la autoritatea administrativă de al doilea grad, A.M. a sesizat instanța de trimitere, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie (Tribunalul Administrativ al Voievodatului Szczecin, Polonia), invocând în special o încălcare a articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009.

28 Această instanță arată că problema dacă pășunile permanente își pierd caracteristicile și finalitatea atunci când sunt supuse unei rotații a culturilor, astfel cum a fost interpretată de autoritățile naționale, cu alte cuvinte atunci când sunt supuse unor inundații sau unor imersiuni, nu este lipsită de incertitudini.

29 În aceste condiții, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie (Tribunalul Administrativ al Voievodatului Szczecin) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Este corectă interpretarea de către autoritățile naționale a definiției «pășunilor permanente», care figurează la articolul 2 litera (c) din Regulamentul [nr. 1120/2009], în sensul că inundarea și imersiunea naturale și periodice ale pajiștilor și pășunilor situate într-o arie de protecție specială a naturii (sit Natura 2000; parcul peisagistic din Ińsko) fac ca aceste terenuri să fie supuse așa-numitei «rotații a culturilor» și au ca efect întreruperea perioadei de cinci ani (sau mai mult) în care aceste terenuri nu sunt supuse «rotației culturilor», ceea ce constituie de asemenea, în consecință, un temei pentru excluderea sau limitarea plății de agromediu acordate agricultorului și produce și alte consecințe financiare legate de întreruperea perioadei de cinci ani de punere în aplicare a programului de agromediu?”

**Cu privire la întrebarea preliminară**

30 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009 trebuie interpretat în sensul că sunt excluse din noțiunea de „pășuni permanente”, în sensul acestei dispoziții, pajiștile sau pășunile situate într-o arie de protecție specială și care sunt supuse unor inundații sau imersiuni naturale și periodice, pentru motivul că astfel de inundații sau imersiuni ar induce o „rotație a culturilor” pe terenurile în cauză, în sensul dispoziției menționate.

31 Potrivit articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009, „pășunile permanente” sunt definite ca fiind „terenurile folosite pentru producția de iarbă sau de alte plante erbacee furajere în mod natural (spontan) sau prin cultivare (însămânțare), care nu au fost incluse timp de cinci ani sau mai mult în sistemul de rotație a culturilor din exploatație, cu excepția suprafețelor scoase din producția comercială”.

32 Astfel cum reiese din modul de redactare a acestei definiții, trebuie îndeplinite două condiții pentru ca terenurile să poată intra în sfera noțiunii de „pășuni permanente”, în sensul acestei dispoziții: pe de o parte, aceste terenuri trebuie să fie folosite pentru producția de plante erbacee furajere; pe de altă parte, terenurile menționate trebuie să nu fi fost incluse timp de cel puțin cinci ani în sistemul de rotație a culturilor.

33 În speță, în ceea ce privește prima condiție, este cert că terenurile în cauză sunt folosite pentru producția de plante furajere erbacee și că, prin urmare, această condiție este îndeplinită.

34 În ceea ce privește a doua condiție, instanța de trimitere urmărește să afle dacă este posibil să se considere că o rotație a culturilor este determinată de inundații sau de imersiuni naturale și periodice ale unor pajiști și pășuni situate într-o arie de protecție specială. Astfel, dacă aceasta ar fi situația, ar trebui să se considere că aceste pajiști și pășuni sunt excluse din noțiunea de „pășuni permanente”, prevăzută la articolul 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009.

35 Este necesar să se arate că noțiunea de „rotație a culturilor” nu este definită nici în Regulamentul nr. 1120/2009, care stabilește normele de aplicare a schemei de plată unică prevăzute în titlul III din Regulamentul nr. 73/2009, nici în acest din urmă regulament.

36 Potrivit unei jurisprudențe constante, în vederea interpretării unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia în conformitate cu sensul său obișnuit în limbajul curent, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2010, Pontini și alții, C-375/08, EU:C:2010:365, punctul 58, și Hotărârea din 29 iulie 2019, Pelham și alții, C-476/17, EU:C:2019:624, punctul 28, precum și jurisprudența citată).

37 În primul rând, în ceea ce privește modul de redactare a articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009, este necesar să se arate că noțiunea de „rotație a culturilor”, în sensul său curent, desemnează o practică agricolă prin care diferite culturi se succedă pe aceeași parcelă de teren într-o anumită perioadă pentru a menține fertilitatea solului și pentru a reduce efectele produse de organismele dăunătoare.

38 Or, nu se poate considera că inundațiile sau imersiunile naturale și periodice ale unor pajiști și pășuni, *a fortiori* atunci când au, astfel cum arată instanța de trimitere, o durată limitată, pot fi considerate o astfel de „practică agricolă”, având în vedere că sunt independente de voința agricultorului în cauză și sunt rezultatul unor fenomene naturale și periodice, adesea puțin previzibile. În plus, asemenea fenomene nu determină o succesiune de diverse „culturi” pe aceeași parcelă de teren, noțiunea de „cultură” implicând ea însăși, în sensul său curent, acțiunea de cultivare a terenului pentru a produce plante.

39 În această privință, Curtea a statuat, de altfel, în Hotărârea din 2 octombrie 2014, Grund (C-47/13, EU:C:2014:2248, punctul 33), că nu poate exista o „rotație a culturilor”, în sensul articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009, decât în cazul producției de alte culturi decât cea de plante furajere erbacee.

40 Astfel cum Curtea a amintit de asemenea în această hotărâre, aspectul care prezintă importanță pentru calificarea drept „pășuni permanente”, în sensul articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009, este utilizarea sau afectarea efectivă a terenurilor în discuție. Sunt, în schimb, lipsite de relevanță în vederea acestei calificări schimbarea varietății de iarbă sau procedeul tehnic utilizat, precum aratul sau scarificarea cu supraînsămânțare, precum și tipul de vegetație care acoperă suprafața agricolă [a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 octombrie 2014, Grund, C-47/13, EU:C:2014:2248, punctul 35, și Hotărârea din 30 aprilie 2020, Grecia/Comisia (Pășuni permanente), C-797/18 P, EU:C:2020:340, punctul 63, precum și jurisprudența citată].

41 Or, astfel cum subliniază guvernul polonez și Comisia Europeană, în esență, inundațiile sau imersiunile naturale și periodice ale terenurilor care se află într-o arie de protecție specială nu au, în sine, incidență asupra clasificării terenurilor în cauză ca pășune permanentă, în sensul dispoziției menționate. Astfel, deși asemenea fenomene pot avea o incidență asupra momentului cosirii, ele nu modifică afectarea acestor terenuri și nici nu determină o „rotație a culturilor”, în sensul articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009. În special, acestea nu determină nicidecum producerea, prin vreun procedeu tehnic, a unei „alte culturi”.

42 În al doilea rând, o asemenea interpretare este confirmată de obiectivele urmărite de reglementarea vizată și de contextul în care se înscrie aceasta din urmă.

43 În acest sens, pe de o parte, considerentul (7) al Regulamentului nr. 73/2009 enunță că, datorită efectului pozitiv asupra mediului al pășunilor permanente, trebuie adoptate măsuri destinate să încurajeze menținerea pășunilor permanente existente pentru a oferi garanții împotriva transformării masive a acestora în terenuri arabile (a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea din 2 octombrie 2014, Grund, C-47/13, EU:C:2014:2248, punctul 36, și Hotărârea din 9 iunie 2016, Planes Bresco, C-333/15 și C-334/15, EU:C:2016:426, punctul 45).

44 Or, excluderea calificării drept „pășuni permanente”, în sensul articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009, a unor asemenea terenuri pentru simplul motiv că sunt supuse în mod periodic unor inundații sau imersiuni naturale ar fi contrară obiectivului unei astfel de menținеri (a se vedea prin analogie Hotărârea din 2 octombrie 2014, Grund, C-47/13, EU:C:2014:2248, punctul 38).

45 Pe de altă parte, Curtea a avut ocazia să amintească faptul că protecția mediului, care constituie unul dintre obiectivele esențiale ale Uniunii, trebuie considerată ca fiind un obiectiv care face parte din politica comună în domeniul agriculturii și că, mai precis, face parte dintre obiectivele schemei de plată unică (Hotărârea din 9 iunie 2016, Planes Bresco, C-333/15 și C-334/15, EU:C:2016:426, punctul 46, precum și jurisprudența citată).

46 În acest context, instanța de trimitere a subliniat că pajiștile și pășunile în cauză sunt situate într-o zonă de protecție specială (sit Natura 2000; parcul peisagistic din Ińsko; habitate naturale enumerate în 14 categorii din anexa I la Directiva 92/43). Rezultă că, astfel cum subliniază guvernul polonez, terenurile în cauză sunt, ca urmare a acestui fapt, supuse unei serii de restricții care decurg din cerințe legale.

47 În speță, figurau printre aceste restricții cele prevăzute la articolul 50a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1698/2005, potrivit căruia orice beneficiar care primește între altele plăți „Natura 2000” respectă, pentru întreaga exploatație, anumite cerințe legale în materie de gestionare și bunele condiții agricole și de mediu menționate în special în anexele II și III la Regulamentul nr. 73/2009. În această privință, în timp ce anexa II la Regulamentul nr. 73/2009

prevedea, în ceea ce privește cerințele legale de gestionare prevăzute la articolele 4 și 5 din acesta, obligația de a respecta cerințele Directivei 92/43, anexa III la Regulamentul nr. 73/2009 privind bunele condiții agricole și de mediu prevăzute la articolul 6 din acesta impunea menținerea particularităților peisajelor, inclusiv, dacă este cazul, a gardurilor, a iazurilor, a canalelor și a pomilor în aliniament, în grupuri sau izolați, și a marginilor câmpurilor.

48 Astfel de cerințe rezultă și din Regulamentul nr. 36/2005 al guvernatorului voievodatului Pomerania Occidentală privind planul de protecție a parcului peisagistic din Ińsko, care exclude noile instalații de protecție împotriva inundațiilor utilizate exclusiv în scopuri de drenaj și prevede printre altele îmbunătățirea retenției apelor, abandonarea întreținerii canalelor de drenaj sau blocarea scurgerii apelor.

49 Or, o interpretare a noțiunii de „rotație a culturilor” precum cea susținută de directorul Departamentului regional al Agenției pentru Restructurarea și Modernizarea Agriculturii, care ar include inundațiile sau imersiunile naturale și periodice ale unor terenuri care se găsesc într-o arie de protecție specială, excluzând astfel terenurile în cauză din noțiunea de „pășuni permanente” și privând, pe cale de consecință, agricultorii de plăți directe, cu toate că aceștia s-au conformat cerințelor legale aplicabile în materie de mediu, ar fi contrară obiectivului amintit la punctul 45 din prezenta hotărâre și ar risca să descurajeze acești agricultori să utilizeze, ca pășuni permanente, terenuri care se găsesc într-o arie de protecție specială, deși siturile în cauză conțin mai multe tipuri de habitate naturale enumerate în anexa I la Directiva 92/43, care permit menținerea populațiilor de specii de faună și de floră sălbatice.

50 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009 trebuie interpretat în sensul că nu sunt excluse din noțiunea de „pășuni permanente”, în sensul acestei dispoziții, pajiștile sau pășunile situate într-o arie de protecție specială și care sunt supuse unor inundații sau imersiuni naturale și periodice, întrucât astfel de inundații sau imersiuni nu pot, în sine, să determine o „rotație a culturilor” pe terenurile în cauză, în sensul dispoziției menționate.

## Cu privire la cheltuielile de judecată

51 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șaptea) declară:

**Articolul 2 litera (c) din Regulamentul (CE) nr. 1120/2009 al Comisiei din 29 octombrie 2009 de stabilire a normelor de aplicare a schemei de plată unică prevăzute în titlul III din Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului de stabilire a unor norme comune pentru sistemele de ajutor direct pentru agricultori în cadrul politicii agricole comune și de instituire a anumitor sisteme de ajutor pentru agricultori trebuie interpretat în sensul că nu sunt excluse din noțiunea de „pășuni permanente”, în sensul acestei dispoziții, pajiștile sau pășunile situate într-o arie de protecție specială și care sunt supuse unor inundații sau imersiuni naturale și periodice, întrucât astfel de inundații sau imersiuni nu pot, în sine, să determine o „rotație a culturilor” pe terenurile în cauză, în sensul dispoziției menționate.**

Semnături